

stiania.¹⁾ Det medicinske tidsskrift Eyr havde efter eget opgivende i 1829 kun 121 abonnenter, Budstikken efter eget opgivende i 1830 150 abonnenter, foruden at Selskabet for Norges Vel abonnerede paa 150 eksemplarer til uddeling. Endelig oplyser tidsskriftet «den norske Nærings- og Politiven» i 1831 at det har 33 indenbys og 44 udenbys abonnenter. Mange av tidsskrifterne levede kun i nogle faa, enkelte kun i et eller to aar.

Budget. Det vilde være av interesse at have sikre og nøjagtige opgaver for hvert aar over postvæsenets indtægter, da derav kunde kastes lys over fremgangen eller tilbagegangen i brevskrivningen i landet. Men hverken de uddrag av statsregnskaberne som foreligger (trykt i Rigtstidende) eller hovedindtægts- og udgiftsbøgerne, hvorav disse uddrag er gjort, giver sikre oplysninger enten om postvæsenets indtægter, udgifter eller overskud. Av forskjellige grunde. De store vekslinger fra aar til aar i indtægterne som statsregnskaberne viser, kan neppe have sin grund i tilsvarende op- og nedgang i postintraderne, men maa ialfald delvis forklares ved at disse opgaver er grundet paa postmesternes aarlige indbetalinger til hovedkasserne og ikke giver udtryk for brevportoens aarlige indbringende. En anden grund er at postbudgettet ikke er avfattet paa samme maade i alle aar, idet for enkelte aar en større, for andre aar en mindre del av udgifterne er trukket fra i de opgaver over indtægterne som leveres. Dertil kommer videre den uregelmæssighed i budgeteringen som var en følge av den gjæld hvori postkassen eller rettere sagt statskassen kom til den svenske statskasse. Av denne gjæld, der, som tidligere nævnt, ved udgangen av 1817 var omtr. 123,000 rd. sv. b. og som i mars 1821 var steget til 156,000 rd. eller omtr. 100,000 spd., skulde der efter kongens reskript til den svenske overpostdirektion av 25. juni 1818 betales 6 pct. aarlig rente fra 1ste jan. 1819. Som følge herav er der i postvæsenets udgifter, ialfald for aarene 1821—23, ogsaa indbefattet av-

1) Regj. indst.-prot. 37 nr. 1162.

betaling paa og renter av denne gjæld, uden at det av statsregnskaberne kan sees hvor stor del disse summer udgjør av udgifterne. Endelig maa ogsaa nævnes at udgifter som vedkommer et aar, undertiden først opføres paa udgiftsbudgettet et senere aar. Paa grund av alle disse forhold faar man av statsregnskaberne heller ikke sikre oplysninger om postvæsenets virkelige overskud.¹⁾ Man maa i den henseende nøie sig med de anslagssummer som findes i Stortingets beslutninger for hvert 3dje aar, og som er et udtryk for hvad man efter tidligere erfaring kunde vente at faa ind paa denne konto. Dette overskud er for budgetterminen 1815—18 opført med 20,000 spd. aarlig, for 1818—21 25,000, for 1821—24 27,000, for 1824—27 20,000, for 1827—30 22,000 og for 1830—33 16,500 spd. aarlig. Disse anslagsvis opførte overskud for hver termin er altsaa bygget paa erfaringerne fra foregaaende termin og er saaledes mere et udtryk for postvæsenets overskud i denne foregaaende termin end i den for hvilken de er opført. Fra disse overskud maa fra og med andet halvaar 1818 trækkes udgifterne til gager og lønninger, som var vekslende mellem 5400 og 6800 spd. aarlig. I overskuddet er heller ikke indbefattet udgifter til pensioner for postvæsenets tjenestemænd, hvilke udgifter ifølge kgl. res. av 9. febr. 1815 blev betalt av statskassen. — Udgifterne til postskydsen udgjorde i 1826 12,900 spd. Efter de tidligere nævnte forhøielser i postskydsbetalingen som blev indført ved kgl. res. av 9. jan. 1827, steg disse udgifter til 13,400 spd. aarlig.²⁾ Efter den ved lov av 14. juli 1827 fastsatte yderligere forhøielse steg udgifterne til 18,100 spd. aarlig.³⁾ — Finansdepartementet oplyser i foredrag av 9 decbr. 1828,⁴⁾ at den seilende post Fredriksværn—Fredrikshavn, som var i gang i aarene 1821—26, gav et aar-

¹⁾ Hvad ovenfor er nævnt, gjælder ogsaa opgaverne i Tvetes Statistik s. 232—37, som er bygget paa opgaverne i statsregnskaberne.

²⁾ Regj. indst.-prot. 49 nr. 4042. ³⁾ Regj. indst.-prot. 51 nr. 4338.

⁴⁾ Ref.-prot. 1828, 7, nr. 705.

ligt underskud av 5—6000 spd. Dette underskud blev for en del opveiet — men rigtignok ikke for postkassen — derved at de brevskrivende sparede 22 sk. for hvert brev til Hamburg som sendtes denne vei istedenfor gennem Sverige.

Den hele postordning var fra ældre tid indrettet saaledes at den skulde give et betragteligt overskud, og man saa paa postvæsenet mere som en indtægtskilde for statskassen end som et middel til oplysningens og næringslivets fremme. Under den senere del av foreningen med Danmark gik postvæsenets overskud for det meste til Fredriks hospital i Kjøbenhavn. Denne opfatning av postvæsenet som en indtægtsgivende indretning gik ogsaa tildels igjen i den tid som her omhandles. Paa Stortinget 1815—16 udtales i en komiteindstilling at «en egen postindretning for den norske statskasses regning til og fra Hamburg over Sverige og Danmark efter den nu gjældende portoberegning ikke blot vilde kunne bære bekostningen, men, endog ved et avslag i portoen, avgive et klækkeligt overskud, hvorved pensionsfondet kunde forøges og milde stiftelser i landet ophjælpes.»¹⁾ Og man møder oftere den opfatning at postportoen var en skat eller avgift og skulde bestemmes av Stortinget paa samme maade som andre skatter. Den mening at forholdet mellem postvæsenets indtægter og udgifter altid maatte ordnes med det for øie at der blev et overskud for statskassen, fik i denne tid støtte ved den finansielle nødstilstand, som gjorde det saa vanskeligt for staten at undvære eller se forminsket nogen av sine indtægtskilder. Alligevel var allerede paa denne tid det synspunkt ingenlunde fremmed for myndighederne at der ved postvæsenets ordning ogsaa var andre hensyn at tage end de finansielle. Finansdepartementet siger i et foredrag av 1825,²⁾ at «postvæsenets overskud, der vel, efter hvad hidtil er skeet, betragtes som en statsindtægt, dog nærmest burde anvendes til postindretningens fuldkommengjø-

1) Stort.-forh. 1815—16, septbr. s. 102. 2) Ref.-prot. 1825, 4, nr. 496.

relse», og ved de i det foregaaende omtalte nye postruter eller forandringer av de ældre saa at posten kom til at gaa oftere, er det en jævnlig udtalelse i regjeringens indstillinger, at den foreslaar dem sat i gang uagtet der ingen udsigt er til at indtægterne skal dække udgifterne. Igangsættelsen av disse nye ruter, deriblandt ogsaa ruten Fredriksværn—Fredrikshavn og dampskibsruuten Fredriksværn (Kristiania)—Kjøbenhavn, og forbedringen av de ældre ruter var netop — ved siden av forhøielsen av skydsbetalingen — grunden til postvæsenets mindre overskud i den sidste del av her omhandlede tidsrum.
